

Kulttuurikauppi- li

Siltavouti ja kunnallismies Erkki Veijola möi 1830-luvulla rakennetun maalaistalon koulurakennukseksi Iin kunnalle 1870-luvulla kansakoululaitoksen tullessa Suomeen. Taloa laajennettiin vuosisadan vaihteessa, ja se muutettiin koulukäyttöön soveltuvaksi. Iin ensimmäisessä kansakoulussa 4 opettajaa opetti 120 lasta. Koululaiset saivat ensimmäisinä Suomessa lämpimän kouluaterian veistosalin toimiessa keittönä. Koulutoiminta jatkui talossa 1950-luvun loppupuolelle, jonka jälkeen tiloissa toimi kutomo ja neuleyritys. Talon käyttö jatkui turkisateljeen työtiloina, maalivarastona ja kuvanveistäjä Sanna Koiviston näyttely- ja ateljeetiloina aina vuoden 2003 paloon asti.

Päärakennus tulipalon jälkeen ja uusi päärakennus. Kuvat Sanna Koivisto

Helmikuun viidentenä 2003 Kaupilan koulun viereisen Viikin talon asunnokseen restauroineen kuvanveistäjä Sannan Koivisto perheineen koki järkyttävän herätyksen, kun aamuyöllä naapuri tuli kolkuttamaan ovea ja kertoi koulun olevan liekeissä ja palokunnan olevan matkalla. Perheen päästyä turvaan, hän sai palokunnan avustuksella pelastettua suurimman osan töistään romahtamisvaarassa olevista tiloista. Vuodesta 1988 lähtien koulun opettajanasunnossa ja veistoloukassa työskennellyt kuvanveistäjä pelasti töistä mitä pelastettavissa oli. Paljon oli tuhoutunut ja suurin osa kastunut läpimäräksi. "Ihmeen kaupalla puolentoista metrin päässä ollut koti saatiin pelastettua", kertoo

Sanna Koivisto.

Savuavilla rauniolla puurtavan Sannan avuksi tulivat kuvanveistäjä Antti Ylönen ja tekstiilitaiteilija Helena Kaikkonen. Taiteilijat purkivat tuntojaan palon järkyttäminä ja puheeksi nousivat haaveet, jotka tuntuivat nousevan raunioista esiin. Antti oli vaimonsa Kaisa Kerättären kanssa suunnitellut maalle muuttoa, ja lihin Sannan tavoin paluumuuttanut Helena pohtivat mitä paikalla voitaisiin tulevaisuudessa tehdä. Ajatus uuden ateljee- ja galleriatilan rakentamisesta palaneen päärakennuksen paikalle ja säilyneen sivurakennuksen muuttamisesta taitelijaresidenssiksi synnytti kipinän kolmikossa. Helena oli ollut mukana

EU-projektikursseilla ja kurssityönä tehty suunnitelma sopi kolmikon ajatuksiin. "Kuntaan oltiin esitetty vastaavanlaista hanketta jo ennen paloa", kertoo Helena. Kaksi vuotta asiaa vietiin eteenpäin, kokouksesta ja neuvotteluista toiseen juosten, yrittäen vakuutta kuntapäätäjät ja rahoittajat ajatuksesta. Kaisa Kerätär työsti hankesuunnitelman kunnan palkkaamana, kun hankkeelle saatiin vihdoinkin kuntapäätäjien hyväksyntä. "Rahoittajat ovat olleet koko ajan todella innoissaan hankkeesta", kertoo Helena. Suomen pohjoisimman taiteilijaresidenssin ja uusien työ- ja galleriatilojen rakentamiseen ja toiminnan käynnistämiseen saatiin hankittua suurin mahdollinen

rahoitus lääninhallitukselta, TE-keskukselta sekä Pohjois-Pohjanmaan liitolta. ”Kunnan osuudeksi jäi vain 20 prosenttia rahoituksesta”, kertoo Kulttuurikauppilan toiminnanjohtaja Leena Lämsä. Siitä huolimatta rakennustöihin päästiin vasta viime hetkellä ennen rahoituksen raukeamista, vuoden 2005 lopulla.

Palossa tuhoutuneen koulun päärakennuksen korvaavan uudisrakennuksen ja säilyneen sivurakennuksen opettaja-asunnon sekä luokahuoneiden restauroinnin suunnittelijaksi valittiin arkkitehti Kati Jokelainen. Vuoden kestäneen rakennusurakan toteutti korjausrakentamiseen erikoistunut Rakennus Oy Oulun Apsilon. Rakennustöiden ajaksi Sanna muutti evakkoon Helenan perässä Alarannan pappilaan, josta löytyivät sopivat työtilat.

Uudisrakennuksen avajaisia vietettiin Marraskuussa 2006, kolme vuotta räjähdysmäisen palon jälkeen. Uudisrakennukseen tehtiin avarat ateljee- ja työtilat kolmelle taiteilijalle sekä pienimuotoiset näyttelytilat. Kunnostettuun koulurakennukseen rakennettiin taiteilijaresidenssi asuin- ja ateljeetiloineen, sekä näyttely- ja opetuskäyttöön soveltuva suuri luokkatila. Uudisrakennuksen tiloissa työskentelevät tekstiilitaiteilija Helena Kaikkonen ja kuvanveistäjä Sanna Koivisto. Kuvanveistäjä Antti Ylösellä on rakennuksessa keramiikkastudio, jonka lisäksi hänellä on

Kuvanveistäjä Sanna Koivisto uudisrakennuksen työtiloissaan.

myös li-joen vastarannalla suojelun talon pihapiirissä oma puunveistoateljee. Yhteisössä tapahtuu pientä elämistä, sillä Antin kanssa samoissa tiloissa työskennellyt AV-tuottaja Janne Nyssösen tilalle on tulossa freelance-kuvaaja Antti J. Leinonen. ”Yleisöpalautteessa on koettu yhdeksi tärkeimmäksi vierailun syyksi nimenomaan taiteilijat, ja heidän näkeminen työssään”, kertoo Leena. Talossa työskentelevien taiteilijoiden lisäksi Kulttuurikauppilassa vierailee ympärivuotisen residenssitaiteilijaohjelman kautta kansainvälisiä taiteilijoita. Taiteilijaresidenssi on osoittautunut todella suosituksi, vieraana on vuosittain 2-3 taiteilijaa tai taitelijapariskun-

taa. ”Taitelijat keuhvat residenssin studiotilaa todella paljon,” kertoo Mari Maunu, joka on hoitanut toiminnanjohtajan sijaisuutta vuoden ajan. ”Jotkut sanovat että tämä on paras residenssi missä he ovat olleet”, toteaa Helena. Studiotilan varusteita pyritään kehittämään joka vuosi Taiteen edistämiskeskusten tuella. ”Töihin pääsee heti, vaikka ei toisi mitään työkaluja mukanaan”, toteaa Sanna. Grafiikkaa tosin ei pääse vielä tekemään, sillä happokaappia ei vielä ole varusteissa. Mutta tavoitteitahan pitää olla, haastateltavat toteavat. Kesän 2013 aikana residenssitaiteilijana on työskennellyt Korealainen Seunghee Park, joka valmistelelee omaa

Kesän 2013 residenssitaiteilija Seunghee Park studiossa.

näyttelyään Kulttuurikauppilaan. Hän on aiemmin työskennellyt Berliinissä ja rauhallisessa lissä työskentely on ollut nautinto. ”Ainoastaan valoisat yöt kiusaavat, nukkuminen on ollut vaikeaa”, hän nauraa.

Kulttuurikauppilan tapahtumatarjonta on hengästyttävä. ”Ympäristö- ja veistotaiteen biennaali, kesäkonserteja, kirjain julkistustilaisuuksia, runojuhlia, taidepajoja lapsille ja aikuisille, vauvojen värikylpyjä sekä mestarikurssiohjelmia ammattitaiteilijoille. Vaikka mitä!” Sanna listaa nauraen. Ihmiset ovat ottaneet Kulttuurikauppilan uutta ja vanhaa yhdistävän ympäristön omakseen. ”Kyllä tämä ja Wanha Hamina ovat ne paikat johon vieraat lissä viedään”, sanoo Mari Maunu.

Kansakoulusta taiteilijoiden näyttely- ja työtiloiksi, sekä taiteilijaresidenssiksi

Rakennusvuodet: 1830-l. ja 1900-l

Korjaus- ja jälleenrakennustyöt:
2005-2006

Suunnittelija: arkkitehti Kati Jokelainen

Rakentaja: Rakennus Oy Oulun
Apsilon

Omistaja: Iin kunta

Toimija: Kulttuurikauppila li Ry

Osoite: Kauppilantie 15 A, Ii

Teksti, taitto ja kuvaus: Harri Ryyänen

Euroopan rakennusperintöpäivät
Dagarna för Europas byggnadsarv
European Heritage Days

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus